

MISSION: ILTAOHJELMA

Video-opetusmateriaali iltaohjelman suunnitteluun ja toteutukseen

Autti, Seppo & Lehtimäki, Mikael

MISSION: ILTAOHJELMA

Video-opetusmateriaali iltaohjelman suunnitteluun ja toteutukseen

Seppo Autti ja
Mikael Lehtimäki
Opinnäytetyö, Kevät 2014
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + kirkon
nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Autti, Seppo & Lehtimäki, Mikael. Mission: Iltaohjelma – Video-opetusmateriaali iltaohjelman suunnitteluun ja toteutukseen. Kauniainen, kevät 2014, 50 s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma. Kristillinen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus.

Opinnäytetyömme päätavoitteena on luoda käyttökelpoinen videomateriaali seurakuntien ja erityisesti yhteistyötahomme, eli Vuosaaren seurakunnan isoskoulutuksen käyttöön. Tarkoituksena on, että videoita käytetään opetusmateriaalina opetettaessa iltaohjelman suunnittelusta ja toteutuksesta isoskoulutuksessa oleville nuorille.

Video-opetusmateriaalia varten perehdyimme rippikoulutoimintaan, rippileirin iltaohjelmaan ja isostoimintaan kirjallisuuden avulla. Hyödynsimme myös omia kokemuksiamme rippikoulutyöstä videomateriaalin suunnittelussa ja toteuttamisessa. Videomateriaalin suunnittelun ja toteutuksen tueksi perehdyimme kirjallisuuteen liikkuvan kuvan käytöstä osana opetustilannetta ja erilaisista oppijoista.

Meillä oli omat videon kuvaus- ja muokkausvälineet. Taustamusiikin tuotimme kotistudiossa. Suunnittelimme ja käsikirjoitimme videoiden sisällöt. Seuraavaksi kuvasimme, leikkasimme ja editoimme videot. Lopuksi koekäytimme videomateriaalia Vuosaaren seurakunnan isoskoulutuksessa.

Keräsimme palautteen, jonka pohjalta selvisi, että kyseisellä videomateriaalilla on käyttöä osana isoskoulutusta. Tavoitteemme videomateriaalille toteutui todella hyvin.

Videon käyttäminen opetustilanteissa on saadun palautteen perusteella hyvin suositeltavaa.

Avainsanat: isoskoulutus, video, kirkon nuorisotyö, rippikoulutyö, iltaohjelma, erilaiset oppijat

ABSTRACT

Autti, Seppo & Lehtimäki, Mikael. Mission: evening programme – Training video material for youth group leaders to plan and execute evening programmes in confirmation camps. Kauniainen, Spring 2014, 50 p., 2 appendices. Language: Finnish.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Program in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The main objective of this thesis is to create practical video material for parishes and in particular for our cooperation parish Vuosaari and their youth group leader training use. The intention is that the videos are utilized as material for teaching the group-leading trainees to plan and execute evening programmes in confirmation camps.

For the thesis and for the video material, we familiarized ourselves with confirmation work, confirmation camps, youth group-leading training programs, evening program in confirmation camps, different teaching methods and different learners by studying the available literature. We also utilized our own work placement experience in video material design and implementation. We became familiar with literature on the use of video as a teaching method.

We used our own video and sound recording equipment. The background music was composed and recorded in a home studio. We designed and manuscripted all the video contents. All the videos were cut and edited, before we used them in Vuosaari parish for testing and feedback purposes.

We collected feedback on the videos and the presentation. From the feedback it could be clearly seen, that our videos and presentation were useful and liked. On the basis of our study, it is advisable to use videos in teaching and in youth group leader training.

Keywords: youth group leader training, video, church youth work, confirmation camps, evening programme, different types of learners, church youth work

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 RIPPIKOULUTYÖ	8
2.1 Rippikoulutyön lähtökohdat	8
2.2 Rippikoulu kasvattaa	9
2.3 Tavoitteellinen rippikoulu	10
2.4 Iltaohjelma osana tavoitteellista rippikoulua	12
3 ISOSTOIMINTA	14
3.1 Isostoiminnan lähtökohdat.....	14
3.2 Isosten merkitys – tarpeen vaatiessa	15
4 ERILAINEN OPPIJA	17
4.1 Erilainen oppija – oppiminen ja siihen liittyvät vaikeudet.....	17
4.2 Erilaiset oppijat rippikoulussa	18
4.3 Video osana oppimista	19
5 VIDEOMATERIAALI	21
5.1 Yhteistyötaho.....	21
5.2 Tavoitteet.....	22
5.3 Suunnittelu.....	23
5.4 Rakenne	24
5.5 Toteutus.....	26
5.5.1 Kuvaus Vuosaaren seurakunnassa	26
5.5.2 Kuvaus Imatran seurakunnassa	26
5.5.3 Videon resurssit ja editointi	27
6 ISOSKOULUTUSKERRAN TOTEUTUS VUOSAAREN SEURAKUNNASSA	29
6.1 Toteutus.....	29
6.2 Palautteen kerääminen ja sen analysointi	30
6.3 Tavoitteiden toteutuminen ja itsearviointi	32
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	34
8 POHDINTA	36

LÄHTEET	37
LIITTEET.....	39
Liite 1, Palautelomake	39
Liite 2, Mission: Iltaohjelma opetusmateriaali ja linkit videomateriaaleihin .	42

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme suunnittelu lähti käyntiin yhteisestä halusta parantaa iltahjelmien laatua rippikoulussa. Kokemuksemme mukaan iltahjelma oli irtautunut omaksi tavoitteettomaksi osakseen rippikoulun opetuksen kokonaisuudesta. Lähtökohtamme oli, että myös iltahjelma olisi osana rippikoulun kokonaisuutta ja se voisi olla myös opetuksellinen ja tavoitteellinen osa rippikoulua.

Luontainen lähtökohta oli luoda opetusmateriaalia ohjeistukseksi heille, jotka ovat iltahjelmasta vastuussa: isosille. Isokset ovat usein joko kokonaan tai osittain vastuussa iltahjelman suunnittelusta ja toteutuksesta. Täten lähestyimme aihetta nuoren rippikoulun käyneen vapaaehtoisen näkökulmasta.

Videomateriaali oli meille luontainen ja mielestämme nykyajan haasteisiin vastaava tapa luoda uudenlaista opetusmateriaalia, joka toisi myös tervetullutta vaihtelua monissa seurakunnissa järjestettävään isoskoulutukseen. Kokemuksemme myös oli, ettei paljon vastaavaa videomateriaalia olisi olemassa.

Aikaisemmin tehdyistä opinnäytetöistä tutustuimme seuraaviin Diakonia-ammattikorkeakoulussa tehtyihin töihin: Kaikkosen ja Järvikankaan (2013) iltahjelmaa tavoitteellistavaan opinnäytetyöhön, Hartikaisen ja Mulkahaisen (2013) hengellisiin lyhytelokuviin keskittyvään opinnäytetyöhön sekä Blombergin ja Savolaisen (2007) isoskoulutukseen keskittyvään opinnäytetyöhön.

Uskomme ja toivomme opinnäytetyömme rohkaisevan sen lukijoita käyttämään meidän video-opetusmateriaaliamme sekä muita vaihtoehtoisia opetusmateriaaleja, niin rippikoulussa kuin muissakin opetustilanteissa.

2 RIPPIKOULUTYÖ

2.1 Rippikoulutyön lähtökohdat

Rippikoulun lähtökohdat kumpuavat Jeesuksen asettamasta kaste- ja lähetyskäskestä: ”Menkää siis, ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti.” (Joh. 28: 19–20) (Kirkkohallitus 2001, 18). Rippikoulua voidaan tähän raamatunkohtaan viitaten kutsua myös ”kastekouluksi” ja se on yksi osa kasteopetusta. Rippikoulusuunnitelma 2001:ssä määritelty rippikoulun yleistavoite on, että

nuori vahvistuu siinä uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu, kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen ja elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä (Kirkkohallitus 2001, 18).

Rippikoulun opetus perustuu Katekismukseen. Katekismus pitää sisällään kristinuskon ydinkohdat, joihin kuuluvat kymmenen käskyä, uskontunnustus, Isä meidän -rukous, sakramentit sekä opetusta Raamatusta, ripistä ja rukouksesta. Rippikoulusuunnitelma 2001 puhuu elämästä, uskosta ja rukouksesta kolmena Katekismuksen pääosien päälle rakentuvana tekijänä, joiden tulisi jokaisen olla esillä kaikissa opetuskokonaisuuksissa rippikoulussa. Niitä kuvaillaan esimerkiksi kolmeksi koriksi, joista jokaisesta tulisi ammentaa jokaiseen opetuskokonaisuuteen, muttei kuitenkaan sattumanvaraisesti, vaan tarkoituksenmukaisesti. Rippikoulun opetuksen tulee myös olla kirkolliskokouksessa hyväksytyn kristinopin mukaista. (Kirkkohallitus 2001, 9, 40.)

Rippikoulu voidaan suorittaa ryhmässä tai yksityisesti. Yleisimpiä rippikoulun muotoja ovat leiri-, päivä- ja iltarippikoulut. Vuonna 2012 rippikouluikäluokasta eli vuonna 1997 syntyneistä, kävi 83 prosenttia rippikoulun, ja rippikoulun muo-

doista leiririppikoulu oli suosituin (Kirkon tiedotuskeskus 2013). Rippikoulun suosittuun asemaan vaikuttavat monet tekijät, joista nuorten mielestä suurimmat syyt ovat että rippikoulu on heille itsestäänselvyys. Lisäksi rippikoulun suosioon vaikuttavat sosiaalinen paine ja ystävien vaikutus sekä rippikoulun tarjoamat oikeudet eli oikeus ryhtyä kummiksi sekä oikeus kirkolliseen vihkimiseen. Suurin osa rippikoululaisista myös käy rippikoulun mielellään. (Niemelä 2002, 68–71.)

Seuraavassa käsittelemme rippikoulua ja sen merkitystä kasvattavana, järjestelmällisenä, tavoitteellisenä kokonaisuutena sekä iltaohjelmaa yhtenä osana tätä kokonaisuutta.

2.2 Rippikoulu kasvattaa

Rippikoulusuunnitelma 2001 olevassa rippikoulun yleistavoitteessa yhtenä merkittävimmistä tekijöistä mainitaan ”kasvaminen rakkaudessa lähimmäiseen” (Kirkkohallitus 2001, 17). Rippikoulun opettajien keskuudessa tehdyn tutkimuksen mukaan 32 prosenttia mainitsi nuoren kasvun ja omaan elämään liittyvät kysymykset rippikoulun tärkeimmiksi tavoitteiksi (Tuominen 2009, 148).

Nuoruus on kasvun aikaa. Nuori kokee murrosiässään suuria muutoksia fyysisesti, henkisesti sekä psyykkisesti. Rippikoulu sijoittuu siis useimmiten nuoren elämässä hyvin merkittävään vaiheeseen; koulun ja kodin lisäksi seurakunta on yksi nuoren merkittävä kasvattaja (Räsänen 2004, 104).

Murrosikä on myös uskon kasvun kannalta erittäin merkittävä herkkyysskausi. Herkkyysskaudella tarkoitetaan ajanjaksoa, jolloin yksilö oppii ja omaksuu tietoa helpommin. Belgialaisen uskontopsykologi Antoine Vergoten mukaan älyllisen kehityksen, voimakkaan ystävyysuhteiden solmimisen tarpeen sekä nuoren elämään kuuluvien kriisien vuoksi murrosikä on yksi merkittävimmistä uskon omaksumisen herkkyysskausista (Räsänen 2004, 105).

Nuoren itsensä kasvaessa ja kokiessa muutoksia olisi hänen hyvä ymmärtää rippikoulussa, että epäily ja jumalasuhteen muuttuminen elämän aikana myös on normaalia ja jopa hyväksi (Räsänen 2004, 111–117, 123). Nuorten on hyvä oppia myös, että kristinuskon sanoma on ajankohtainen heillekin. Kirkon vastuulla on opettaa niin, että opetus vastaa uuden ajan haasteita (Halme 2008, 26). Rippikoulun opettajilla sekä myös isosilla on erityisen suuri rooli. Wengerin yhteisöllisen oppimisen ulottuvuuksien mallissa henkilöt, joilta opitaan, muistutavat mestareita ja oppijat oppipoikia. Tässä mallissa opettajat opastavat tietojen ja taitojen oppimisen sekä yhteisön jäseneksi tulemisen kanssa ja yhteisön jäsenenä oman identiteetin löytämisen kanssa. Nuoret kaipaavat paitsi vastauksia elämän suuriin kysymyksiin, myös vanhemman hengellisen ja uskonnollisen ihmisen mallia. (Murtonen 2009, 332.)

2.3 Tavoitteellinen rippikoulu

Kaikella opetuksella on rippikoulussa oma tavoitteensa. Rippikoulut suunnitellaan nimenomaan tarkoituksenmukaisiksi ja ehjiksi kokonaisuuksiksi, jotta ne palvelisivat nuoren oppimista. Tavoitteiden asettelussa on tärkeää lähteä nimenomaan oppimisen ja oppijan näkökulmasta. Tavoitteiden ei myöskään ole tarkoitus koskea yksin oppimis- tai opetustilanteita vaan koko rippikoulua. (Pruuki 2004, 179–181.)

Rippikoulusuunnitelma 2001:ssä rippikoulun opetus ja opetuksen tavoitteet on jaettu jaksoittain aloitus-, perus- ja päätösjaksoon, joita seuraa seurakuntayhteys. Rippikoulun tavoitteet kulkevat siis tämän suunnitelman mukaan ensimmäisestä tapaamisesta aina rippikoulun jälkeiseen aikaan. (Kirkkohallitus 2001, 20–21.)

Aloitusjaksolla tavoitteena on saada rippikoululaiset tutustumaan toisiinsa, muistelemaan aiemmin opittua ja pääsemään lähemmäs rippikoulun opetuksen sisältöjä. Aloitusjaksolla olisi tarkoitus myös tutustua jumalanpalvelukseen sekä käydä yhdessä läpi rippikoululaisten odotuksia. Perusjakso, joka leiririppikoulussa tunnetaan myös leirijaksona, pureutuu enemmän nimenomaan rippikoulun

opetukseen. Perusjaksolla käydään läpi kirkon usko, niin että se nivoutuu yhteen nuoren elämän kanssa. Perusjaksolla nuori oppii myös tuntemaan Jumalaa ja pyrkimys on rohkaista nuorta lähestymään Jumalaa myös henkilökohtaisella tasolla, rukouksessa. Päätösjakson tehtävä on tarjota nuorelle mahdollisuus jäsentää ja koota aloitus- ja perusjaksolla oppimaansa. Päätösjaksolla nuorelle tarjotaan myös mahdollisuus seurakunnassa toimimiseen ja kerrotaan nuorelle tarjolla olevasta seurakunnan toiminnasta rippikoulun jälkeen. Päätösjaksoon kuuluu myös konfirmaatiomessu ja siihen valmistautuminen. Seurakuntayhteyteen kuuluu oman seurakunnan henkilökuntaan, luottamushenkilöihin tiloihin, eri työaloihin ja toimintaan sekä jumalanpalvelukseen tutustuminen sekä osallistuminen. (Kirkkohallitus 2001, 22–28.)

Tärkeää rippikoulussa on, että kaikki tapahtuva toiminta olisi sopusoinnussa rippikoulun tavoitteiden kanssa (Kirkkohallitus 2001, 16). Tämä koskee sekä Rippikoulusuunnitelma 2001:ssä määriteltäviä sekä rippikoulun työntekijöiden yhdessä laatimia tavoitteita.

Rippikoulun tavoitteiden määrittelemisessä on hyvä ottaa huomioon, että myös rippikoululaisilla itsellään olisi hyvä olla tavoitteita rippikoulun suhteen ja rippikoululaisen olisi hyvä olla tietoinen näistä tavoitteista. Tämän vuoksi olisi hyvä että tavoitteita käytäisiin läpi myös rippikoululaisten kanssa. (Pruuki 2004, 183.)

Tavoitteiden saavuttamisen arviointi on myös rippikoulun jatkumon kannalta tärkeä seikka. On hyvä arvioida jokaisen rippikoulun päätteeksi sekä rippikoululaisten kanssa läpi käytyjä tavoitteita sekä rippikoulun tavoitteita yleisesti ja sitä kuinka ne kunkin rippikoulun kohdalla ovat toteutuneet. Rippikoululaiset voivat myös tehdä itsearviointia oppimispäiväkirjan avulla koko rippikoulun tai ainakin perusjakson ajan. Tällä tavoin rippikoululainen ymmärtää mitä itse on oppinut ja mikä on jäänyt epäselväksi. (Pruuki 2004, 187.)

Seuraavassa käymme läpi mitä tavoitteita iltaohjelmalla voi olla ja miten iltaohjelma nivoutuu osaksi tavoitteellista rippikoulua.

2.4 Iltaohjelma osana tavoitteellista rippikoulua

Rippikoulusuunnitelma 2001:n mukaan kaiken rippikoulun ohjelman, mukaan luettuna vapaa-aika sekä opetuksen ulkopuoliset tapahtumat, tulisi palvella rippikoulun yleistavoitetta. Tämä tarkoittaa sitä, että myös iltaohjelma on osa tavoitteellista rippikoulua ja se on myös potentiaalinen oppimistilanne. (Kirkkohallitus 2001, 19)

Riikka Hämäläisen havainnointitutkimus iltaohjelmaan liittyen myös osoittaa, että iltaohjelma on merkittävä osa rippikoulua ja sen onnistumista. Tutkimuksen mukaan 41 %:lla tutkimukseen osallistuneista rippikoululaisista jäi parhaiten rippikoulusta mieleen jokin ystäviin ja yhteishenkeen liittyvä asia, kuten yhdessäolo, leikit tai pelit. 9 %:lla tutkimukseen osallistuneista parhaiten mieleen jäänyt asia oli negatiivinen ja liittyi huonoon ilmapiiriin, tästä esimerkkeinä ”ahdistavat yhteisleikit” tai ”isosten kuvottava näytelmäesitys”. (Hämäläinen 2009, 91)

Iltaohjelma koostuu yleensä kolmesta tekijästä: lauluista, leikeistä sekä sketseistä eli pienistä näytelmistä.

Laulut ovat useimmiten hengellisiä ja seurakunnat käyttävät niiden säestyksen ja laulamisen apuna erilaisia laulukirjoja, kuten ns. ”punaista laulukirjaa” eli Nuoren Seurakunnan Veisukirjaa. Laulujen hengellisten sisältöjen vuoksi, niitä voidaan pitää yhtenä iltaohjelmaa tavoitteellistavana seikkana: Nuoret oppivat lauluista hengelliseen elämään ja kristilliseen uskoon liittyviä sisältöjä. Rippikoulusuunnitelma 2001 kehottaa tutustumaan hengelliseen musiikkiin ja erityisesti hengelliseen nuorisomusiikkiin, joka on nuorille helpoin tapa tutustua myös hengelliseen musiikkiin ja sen teemoihin. Laulut voivat myös toimia ja toimivatkin eräänlaisena rukouksena, joka on yksi Rippikoulusuunnitelma 2001:n peruspilareista. (Kirkkohallitus 2001, 36.)

Leikkien tarkoitus sekä tavoitteet vaihtelevat niiden toiminnallisen sisällön mukaan. Leikkien tarkoituksenmukaisuus tulisi huomioida aina leiriryhmän mukaan. Eri leiriryhmät ”syttyvät” erilaisista leikeistä ja erilaisilla leikeillä on eri vaikutuksia leirin yhteishenkeen ja ryhmäturvallisuuteen. (Aalto 2000, 267.) Järvikan-

kaan ja Kaikkosen vuonna 2013 opinnäytetyönä tehdyn materiaalin iltaohjelman pelisäännöissä asia kiteytetään hyvin yhdessä pelisäännöistä: ”Kaikilla tulee olla hyvä mieli iltaohjelma jälkeen. Ketään ei nolata tai kiusata.” (Järvikangas & Kaikkonen 2013, liite 1). Leikissä on hyvä huomioida nuorten ruumiinkuva ja seksuaalietiikka: leikkeihin liittyvä koskettaminen ja läheisyys voi olla nuorelle jopa traumaattista. Leikeillä tulisi tämän sijaan tähdätä turvallisen ja luottamuksellisen ilmapiirin luomiseen ja ylläpitämiseen (Aalto, Pohjalainen-Vinko, Saarainen 2004, 229, 231–232).

Sketsit eli pienet näytelmät ovat usein pitkän perinteen mukaan näyteltyjä lyhyitä tarinoita. Sketseihin usein pukeudutaan erilaisiin rooleihin ja hauskuutetaan näin yleisöä. Myös useimmat sketsit sisältävät jonkinlaisen vitsin. Sketseissä, kuten leikeissäkin, on haasteensa ja mahdollisuutensa: sketsi voi toimia ryhmähenkeä kasvattavana tai vahingoittavana tekijänä. Seksuaalisuutta käsittelevät ja kaksimielistä huumoria viljelevät näytelmät voivat tuntua nuorista epämiellyttäviltä ja vaikuttaa jopa traumatisoivalla tavalla (Aalto, Pohjalainen-Vinko, Saarainen 2004, 229). Tämä sotii Rippikoulusuunnitelma 2001:tä vastaan, sillä siellä painotetaan, että rippikoulun tavoitteiden ja toiminnan olisi oltava sopusoinnussa keskenään (Kirkkohallitus 2001, 16). Kaksimielinen huumori sekä väkivaltainen ja seksuaalinen tematiikka toimii eräänlaisena ”piilopetussuunnitelmana”, joka on ristiriidassa mahdollisen aikaisemman opitun luottamuksen, Jumalan kuvana olemisen ja seksuaali-identiteetin kanssa (Aalto, Pohjalainen-Vinko, Saarainen 2004, 229). Sketsit voivat kuitenkin toimia myös opetusta ja rippikoulun tavoitteita tukevana, hauskana osana iltaohjelmaa oikein tehtyinä.

3 ISOSTOIMINTA

3.1 Isostoiminnan lähtökohdat

Isostoiminnan juuret voidaan jäljittää jo sotaa edeltävään Suomeen, 1930-luvulle. Samaan aikaan kun ensimmäinen leiririppikoulu järjestettiin Nurmijärven seurakunnassa, oli tuo leiri myös isostoiminnan alku. Leirillä oli nimittäin mukana ”isoja siskoja”, joiden tehtäviin kuului mm. tuolloinen iltaohjelma, kurinpidolliset asiat ja opetukseen liittyvät asiat. ”Isosiskoperinne” oli syntynyt aikaisemmin koulutyttöleireillä. Nopeasti ensimmäisten leiririppikoulujen jälkeen kehitys keskeytyi, kun sota pysäytti myös seurakuntien normaalitoiminnan. Isosille syntyi tästä huolimatta merkittävä rooli rippikoulutyössä. (Porkka 2004, 7)

Sodan jälkeen kehitys jatkui ja leiririppikoulujen suosio kasvoi sitä myötä. Myös piispainkokouksen hyväksymissä rippikouluohjeissa vuodelta 1959 huomattiin tämä kehitys ja myös isosista tehtiin linjaus: ryhmänjohtajia suositeltiin käytettävän rippikoulun työskentelyn apuna ja ryhmänjohtajina ehdotettiin käytettävän esim. aiemmin rippikoulun käyneitä sekä muita seurakuntanuoria. (Porkka 2004, 8)

1960-luvulla seurasi koulutuskeskeinen aikakausi seurakunnassa. Seurakuntanuoria alkoi kertyä rippikoulujen ja nuorisotyön suosion myötä; nuorille oli keksittävä tekemistä ja annettava vastuuta. Täten nuoria päätettiin alkaa kouluttamaan. (Porkka 2004, 8)

Rippikoulutyö ja isostoiminta ovat kehittyneet juuriltaan paljon tähän päivään tultaessa. Paljon on silti yhteistä nykyisellä isostoiminnalla ja ”isosisko ja -velitoiminnalla” josta kaikki lähti 30-luvulla. Seuraavassa tarkastelemme isosten merkitystä rippikoulutyölle sekä isosten vastuuta iltaohjelmasta.

3.2 Isosten merkitys – tarpeen vaatiessa

Isosten merkitystä seurakuntien nuorisotyölle, rippikouluille ja rippikoululaisille voidaan kuvata monilla eri tavoilla. Jouko Porkan vuonna 2004 tekemän haastattelututkimuksen mukaan monet eri seurakuntien työntekijät kokivat, etteivät he tulisi toimeen leiririppikouluissa ilman isosia. Työntekijät kokivat isokset monella tapaa tarpeellisiksi ja monet kokivat heidät jopa työtovereikseen. Isokset koettiin myös hyviksi esimerkeiksi kristillisestä nuoresta. (Porkka 2004 37–38.)

Isosten tärkeimmistä tehtävistä tehdyn tutkimuksen mukaan kolme tärkeintä tehtävää olivat omasta ryhmästä huolehtiminen, innostaminen ja iltaohjelman suunnittelu ja toteutus. Porkan (2004 62, 67) tekemässä tutkimuksessa joka toisessa tutkituista seurakunnista isokset osallistuvat jopa koko leirin suunnitteluun.

Rippikoulusuunnitelma 2001 suhtautuu isosiin myös merkittävänä resurssina rippikoululeirille. Sen mukaan isosilla on merkittävä rooli rippikoulun kokonaisuudessa ja isosilla on monia eri tehtäviä jotka näkyvät eri käytännön tilanteissa. Toisin sanoen isokset ovat olemassa, sillä heitä tarvitaan, kun sitä vähiten odottaa. (Kirkkohallitus 2001, 42.)

Isosista on hyötyä seurakunnan rippikoulutyölle, mutta myös rippikoulusta on hyötyä isosille. Niemelän (2002, 158–159) tutkimuksessa isosten mielikuvien muuttumisesta liittyen kristinuskoon, Jumalaan, Raamattuun ja muihin rippikoulun hengellisiin sisältöihin, puolet tutkimukseen osallistuvista nuorista kertoi myös oman minäkuvansa muuttuneen myönteisemmäksi rippikoulun alun ja lopun välillä. Tämä voi olla myös yksi monista syistä, jotka saavat monet isokset palaamaan rippikoululeireille yhä uudestaan: vuonna 2012 isosia oli kaikkiaan 15600 Suomen ev. lut. kirkon rippikoululeireillä. Näistä lähes 3000 oli täysi-ikäisiä (Kirkon tiedotuskeskus 2013).

Suurimmassa osassa seurakuntia isostoiminta nähtiinkin sekä seurakunnalle, että isosille hyödyllisenä tekijänä. Tutkimuksen mukaan moni tutkimukseen vastanneista seurakunnista kertoi isoskoulutuksen ja -toiminnan olevan joko seura-

kunnan nuorisotyön ydin tai jopa ainoa nuorisotyön muoto. Seurakunnissa koettiin, että isostoiminta elävöitti seurakuntaa, tarjosi mahdollista työvoimaa ja antoi nuorille mahdollisuuden kasvuun sekä oman paikkansa löytämiseen hengellisessä ympäristössä. Isoset koettiin myös tärkeäksi sen vuoksi, että heidät koettiin kirkon sekä yhteiskunnan tulevaisuudeksi ja siten tärkeäksi tekijäksi seurakunnalle. (Porkka 2004, 39.)

4 ERILAINEN OPPIJA

4.1 Erilainen oppija – oppiminen ja siihen liittyvät vaikeudet

Oppimista on monenlaista. Opimme puhumaan, kävelemään ja ratkaisemaan ongelmia. Yhteistä oppimisen eri muodoille on se, että ne auttavat vastaamaan elämässä eteen tuleviin haasteisiin. Koska jokainen meistä oppii omalla yksilöllisellä tavallamme, on oleellista, että jokainen saa oppia omista edellytyksistään lähtien. (Ikonen 2009, 12.)

Oppija tarvitsee oman yhteisönsä hyväksynnän ja tunteen kelpaamisesta joukkoon, tämä antaa uskoa yrittää ja voimia jaksaa ponnistella. Kokemus omasta vääränlaisuudesta on lamaannuttava vaikutus. (Ikonen 2009, 8.)

Erilainen oppijuus on ihmisen ominaisuus, usein perinnöllistä, ei tyhmyyttä, ei laiskuutta vaan erilaisuutta. Erilaisilla oppijoilla erilainen tapa oppia, hahmottaa ja prosessoida tietoa. (Hämäläinen, Liias, Taarna & Valkama 2008, 17.)

Esteettömyys ja yhdenvertaisuus toteutuvat monesti huonosti erilaisen oppijan arjessa. Erilainen oppija, jolla on vaikeuksia lukemisessa tai kirjoittamisessa, joutuu usein selviämään omillaan kun virastossa asioiminen, lomakkeiden täyttäminen, työtehtävä ja opiskelu ei suju. Monesti lukivaikeudesta kärsivä leimataan helposti tyhmäksi, vaikka sopivin apuvälinein ja tukitoimin hän selviäisi ja pystyisi osoittamaan parasta osaamistaan. (Hämäläinen, Kotiranta, Paloneva & Valkama 2010, 9.)

Tämän hetken arvion mukaan 20–25% väestöstä on erilaisia oppijoita. Käytännössä 1 000 000 suomalaista. (Hämäläinen ym. 2008, 15.)

Edellä mainittavaan lukuun lasketaan kaikentyyppiset oppimisvaikeudet lukeminen, kirjoittaminen, matematiikka, avaruudellisen hahmottamisen vaikeus sekä motoriset vaikeudet, lievemmät ja vaikeammat. Fyysisen vamman tai kehitys-

vamman aiheuttamat oppimisvaikeudet on huomioitu laskennassa. (Hämäläinen ym. 2008, 15)

Monesti oppimisvaikeusasioissa edellä mainitut pulmat esiintyvät useamman vaikeuden päällekkäisyytenä. Tällaista kutsutaan komorbiditeetiksi. Jokaisen erilaisen oppijan pulmat ovat myös varsin yksilöllinen yhdistelmä. (Hämäläinen ym. 2008, 15-16.)

Oppimisvaikeuksista 27%:lla esiintyy vain yksi ongelma, 23%:lla kaksi päällekkäistä ongelmaa ja 15%:lla kolme päällekkäistä ongelmaa. Yleisimmät ongelmat liittyvät lukemaan oppimiseen ja kielelliseen kehitykseen sekä oman toiminnan ohjaukseen ja tarkkaavaisuuteen. (Hämäläinen ym. 2008, 16.)

4.2 Erilaiset oppijat rippikoulussa

Erilaisten oppijoiden määrä keskikokoisessa rippikouluryhmässä on noin 5–6 nuorta (Kuusi & Porkka 2006, 4).

Rippikoulussa lähtökohtana on että, erilainen oppija ei ole virheellinen Jumalan kuva, Luoja on luonut hänet juuri sellaiseksi tarkoituksellaan. Jokaisella on annettavaa Jumalan kuvan moninaisuuteen ja Kristuksen ruumiin kokonaisuuteen. Kirkkona, seurakuntina ja kristittyinä meidän on tuettavana tätä moninaisuutta, sillä Kristuksen ruumiissa on paikka jokaisella täytettävänä. Pohjimmiltaan me kaikki yhdessä luomme Jumalan kuvan. (Kuusi & Porkka 2006, 5)

Erilaisten oppimistyylien ja oppijoiden huomioiminen on haastavaa työntekijöille ja se vaatiikin ponnisteluja heiltä. Heidän pitää suhtautua yksilöllisesti oppijoihin ja sitoutua kehittämään omia opetusmenetelmiään. Rippikoulun suunnittelu vaatii enemmän aikaa, valmisteluja ja pohdintaa suunnittelulta kun huomioidaan erilaiset oppijat, mutta suurin muutos tai työ on kuitenkin työntekijöiden omien asenteiden ja niitä muokkaavien myyttien työstämisessä. (Kuusi & Porkka 2006, 18)

Erilaisia tapoja huomioida erilainen oppija rippikoulussa ovat tavallista lyhyemmät opetustilanteet, pienemmät opetusryhmät, visualisointi ja konkretisointi, pienryhmätyöskentely, vaihtoehtoiset opetusmateriaalit, työntekijöiden määrän kasvattaminen sekä isosien hyödyntäminen. Tärkeää olisi myös huomioida fyysinen esteettömyys ja mahdollisuus apuvälineiden käyttöön tarvittaessa. On hyvä huomioida, että opetussisällöt eivät muutu erityisjärjestelyiden takia. (Kuusi & Porkka 2006, 18–19.)

Kuusen ja Porkan (2006, 30) kyselystä selviää, että lähes kolme neljäsosaa vastanneista seurakunnista ovat ottaneet erialiset oppijat huomioon rippikoulun suunnittelussa ja sen toteuttamisessa.

4.3 Video osana oppimista

Videon tuottamisesta ja katsomisesta on tullut huomattavan paljon edullisempaa digitalisoitumisen ansioista. Liikkuvan kuvan tuottaminen, editoiminen ja jakaminen ovat muokkautuneet hyvin paljon helpommaksi tavalliselle pulliaiselle ja esimerkiksi opettajille opettamisen välineeksi. (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 7.)

Liikkuvan kuvan tarjoamia mahdollisuuksia ei juuri hyödynnetä oppimisessa ja opettamisessa. Liikkuvan kuvan käyttö opettamisessa ja oppimisessa vaatii kuitenkin vain hieman teknologista osaamista, mutta runsaasti pedagogista ymmärrystä siitä, kuinka liikkuvaa kuvaa voi hyödyntää oppimisen ja opettamisen tukena. (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 8.)

Liikkuvan kuvan käyttöön oppimisen ja opetuksen välineenä on suhtauduttava varoen, sillä se ei ole autuas lääke kaikkeen, sillä on omat rajansa. Näinpä on todella mietittävä videon tavoitteita opetuksen ja oppimisen pohjalta eli mitä videolla saavutetaan. (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 8.)

Oppimisen kannalta oleellista on mitä oppijat tekevät ennen liikkuvan kuvan katsomista tai mitä he tekevät sen aikana tai sen jälkeen, sillä liikkuvan kuvan

katsominen ei yksinään mahdollista syvällistä oppimista (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 10).

Liikkuvan kuvan avulla on ensisijaisesti saavutettavissa oppimisen ulottuvuuksista näkeminen. Liikkuva kuva mahdollistaa katsojan huomioida tilanteesta jotain mitä hän ei normaalisti huomaisi tai näkisi. Liikkuvan kuvan tilanteesta voidaan havainnoida tai oppia asioita, jota ei live-tilanteessa välttämättä huomaisi. (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 12.)

Videoilla voidaan esittää oppijoille ongelmallinen tilanne tai tapaus ja näin videon tarkoituksena on synnyttää keskustelua ja ongelmanratkaisua. Tällöin oppimista voidaan arvioida siltä näkökannalta, että oppivatko oppijat itse keskustelemaan ja etsimään ratkaisua ongelmaan. (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 12–13.)

Videolla voidaan opettaa myös erilaisia taitoja ja asenteita. Kun opetuksen tavoitteena on opettaa joitain faktoja, niin videota voidaan hyödyntää faktojen muistamisessa. Videolla luodaan faktan ympärille kuvia ja erilaisia miellyttäviä tekijöitä, jotka oppija voisi muistaa myöhemmin faktaa miettiessä. Silloin hän yhdistää videolla olevat asiat paremmin pääasiaan, joka hänen on ollut tarkoitus oppia (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 13).

5 VIDEOMATERIAALI

5.1 Yhteistyötaho

Opinnäytteen suunnittelu sai alkunsa, kun Seppo sai tietoonsa Vuosaaren seurakunnan nuorisotyönohjaajalta mahdollisuuden toteuttaa opinnäytetyö videomateriaalina. Luontainen yhteistyötaho löytyi Vuosaaresta, joka on Sepon hengellinen ja maantieteellinen kotiseurakunta.

Vuosaaren seurakunnan isoskoulutus on tuottanut 2010-luvulla vuosittain yli 50 uutta isosta tuleville leireille. Isoskoulutus on muotoutunut 1-vuotiseksi ja koostuu pääasiassa isoskoulutusilloista, joita järjestetään pääasiassa viikoittain yhden syksyn ja yhden kevään ajan. Isoskoulutus päättyy isoskoulutusleiriin, jota ennen kaikille tuleville leireille on jaettu isoset. (Jonna Peitso, henkilökohtainen tiedonanto 3.3.2014.)

Vuosaaren seurakunnan isoskoulutuksessa ei ole ollut varsinaista oppituntia iltaohjelmaan liittyen. Iltaohjelma on käsitelty pääpiirteittäin, mutta leireillä koettujen ja nähtyjen iltaohjelmien perusteella oppimista on vielä paljon. Kyselyäni mm. nuorisotyönohjaaja Jonna Peitsolta (henkilökohtainen tiedonanto 3.3.2014), kertoi hän että esimerkiksi iltaohjelman suunnittelussa on toisinaan ollut suuria puutteita. Myös nolausleikit ja hyvän maun rajamailla olevat sketsit tekevät jostain syystä toisinaan paluun isosten ohjelmistoon, vaikka niitä on pyritty kitkemään.

Tarkoituksena oli ensisijaisesti luoda materiaali Vuosaaren seurakunnan isoskoulutuksen käyttöön, mutta myös muille sitä tarvitseville ja pyytäville se on vapaassa käytössä. Materiaali tehtiin yhteistyössä Vuosaaren seurakunnan kanssa ja osaksi heidän tarpeidensa mukaan. Vuosaaren seurakunta tarjosi mahdollisuuden käyttää tilojaan ja olemassa olevaa materiaalia video-opetusmateriaalin toteutusta varten. He antoivat mahdollisuuden käyttää vi-

deomateriaaliamme opetustarkoituksessa ja koekäytössä Vuosaaren seurakunnan isoskoulutuksessa.

5.2 Tavoitteet

Opinnäytetyömme päätavoitteena on luoda käyttökelpoinen videomateriaali seurakuntien ja erityisesti yhteistyötahomme, eli Vuosaaren seurakunnan isoskoulutuksen käyttöön. Tarkoituksena on, että videoita käytetään opetusmateriaalina opetettaessa iltaohjelman suunnittelusta ja toteutuksesta isoskoulutuksessa oleville nuorille.

Videoilla tavoittelimme nuorille helpommin lähestyttävää tapaa oppia iltaohjelmasta, sen sisällöistä ja sen suunnitteluun ja toteutukseen liittyvistä huomioitavaista seikoista. Video avaa kuitenkin oppijalle näkemisen ulottuvuuden kuulemisen lisäksi. Liikkuva kuva voi auttaa nuorta havaitsemaan jotain, mitä hän ei muuten huomaisi. (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 12.)

Halusimme videomateriaalillamme korostaa iltaohjelman merkitystä osana rippikoulua ja vastuuta joka liittyy sen suunnitteluun ja toteutukseen. Samalla halusimme korostaa isosten osuutta tästä vastuusta ja isosten merkitystä rippikoululle ja erityisesti iltaohjelman toteutukselle, joka on osoittautunut tärkeäksi myös tutkimusten mukaan (Porkka 2004. 37, 60).

Videoiden on tarkoitus osoittaa nuorille, että iltaohjelma on osa rippikoulun kokonaisuutta, eikä siis irrallinen rippikoulun muusta ohjelmasta poikkeava ohjelmanumero. Halusimme, että iltaohjelma toteuttaa Rippikoulusuunnitelma 2001:ssä määriteltyä rippikoulun yleistavoitetta ja että elämä, usko ja rukous voivat olla läsnä myös iltaohjelmassa.

Halusimme myös rohkaista isosia panostamaan iltaohjelmaan ja sen suunnitteluun, olemaan luovia ja kekseliäitä.

Tavoittelemme helposti saatavilla olevaa, helposti jaettavaa ja levitettävää materiaalia.

5.3 Suunnittelu

Opinnäytetyön suunnittelu lähti käyntiin yhteisestä halusta parantaa iltahjelmien laatua rippikoulussa. Kokemuksemme mukaan iltahjelma oli irtautunut omaksi tavoitteettomaksi osakseen rippikoulun opetuksen kokonaisuudesta. Lähtökohtamme oli, että myös iltahjelma olisi osana rippikoulun kokonaisuutta ja voisi olla myös opetuksellinen ja tavoitteellinen osa rippikoulua.

Teoria osuudessamme Porkka kuvaa, että rippikoulu on kaikille myös erilaisille oppijoille. Tämän takia on syytä miettiä myös vaihtoehtoisia tapoja opettaa rippikoulussa (Kuusi & Porkka 2006, 18–19). Iltahjelma on ympäristönä mitä mainioin osa rippikoulua, jossa vaihtoehtoisia tapoja opettaa on oivallista hyödyntää. Perehdyimme erilaisiin oppijoihin suunnittelun tueksi, koska iltahjelma on osuus rippikoulussa, jossa heidät on mahdollista huomioida parhaiten. Valitsimme videon vaihtoehtoisena opetusmenetelmänä, koska se tukee myös erilaisten oppijoiden mahdollisuuksia oppia. Erilaisten oppijoiden huomioiminen opinnäytteessämme oli meille tärkeää.

Lähdimme suunnittelemaan videoita jakamalla ne iltahjelman eri osien mukaan. Tämän jälkeen käsikirjoitimme videot erillisiksi kokonaisuuksiksi ja suunnittelimme erikseen jokaisen videon sisällön. Jokaisen videon oli tarkoitus käsitellä yhtä tai kahta teemaa. Halusimme mieluummin useampia lyhyitä, yhtä tai kahta aihepiiriä käsitteleviä, videoita kuin yhden pitkän kaiken kattavan videon. Osittain tämä mielestämme jaksotti oppimistuokiota ja antoi mahdollisuuden myös pysähtyä pohtimaan tiettyä teemaa tai tiettyjä teemoja.

Opinnäyteprosessin alussa ryhmässämme oli kolme jäsentä Autti Seppo, Lehtimäki, Mikael ja Maurinen, Juho. Juho lopetti koulun kesken ja näin ollen jäi pois opinnäytetyöstämme. Hänen kädenjälkensä näkyy videoissa, hän toteutti videoiden kuvaamisen ja editoinnin. Hänellä löytyi kaikki laitteisto, ohjelmat ja

tieto sekä taito videon tuottamiseen. Häntä saamme kiittää videoiden korkeasta laadusta.

5.4 Rakenne

Videomateriaali koostuu neljästä n. 5 minuuttia kestävästä videosta, joista jokainen käsittelee omaa aihettaan. Videot voi esittää joko yksittäin, mikäli halutaan syventyä ainoastaan yhteen neljästä videosta ja sen teemoista tai ne voi esittää kaikki samassa oppituokiossa, jolloin ne muodostavat läpileikkauksen iltaohjelman sisällöistä ja niihin liittyvistä haasteista.

Jokaiseen videoon liittyy kysymyksiä, joiden avulla haastattelimme Vuosaaren ja Imatran seurakuntien isosia ja nuorisotyönohjaajia. Haastateltavien vastausten jälkeen kysymyksiin vastattiin myös käsikirjoittamassamme, videon kertojan lukemassa osassa, samaan aikaan kun video taustalla visualisoi luettuja ja kerrottuja tilanteita.

Videoihin sisältyvien kysymysten (kts. Liite 2) on tarkoitus olla tukena oppimistuokiossa, isoskoulutukseen osallistuvat nuoret pohtivat niitä keskenään pienryhmissä ennen videon katsomista.

Neljän eri videon teemat ovat:

- Iltaohjelma yleisesti
- Sketsit
- Leikit ja musiikki
- Isosen merkitys iltaohjelmalle

Ensimmäinen video käsittelee iltaohjelman haasteita, mahdollisuuksia sekä yleisesti esittelee iltaohjelman aiheena isoskoulutuslaisille. Videolla käsitellään teoriasta Rippikoulusuunnitelma 2001:tä ja sen sisältöä, iltaohjelman mahdollisia sisältöjä, iltaohjelmaa tavoitteellisena osana rippikoulua, iltaohjelman suun-

nittelun ryhmäsidonnaisuutta ja iltahjelman vaikutuksia leirin yhteishenkeen. Ennen tätä videota olisi tarkoitus pohtia, mitä iltahjelmasta on isoskoulutuksessa oleville nuorille jäänyt mieleen: Mitä hyvää? Mitä huonoa? Tämän lisäksi videolla haastateltavilta kysytään miten he iltahjelmaa kuvailisivat ja mitä haasteita iltahjelmaan liittyy.

Toinen video käsittelee sketsejä eli lyhyitä näytelmiä joihin sisältyy vitsi tai opetus. Videolla käsitellään lyhyesti sketsejä yleensä ja tämän jälkeen pureudutaan siihen, minkälainen sketsi on hyvä sketsi ja mitä sketsin suunnittelussa olisi hyvä ottaa huomioon. Teoriapohjasta videolla näkyy sketsien tematiikka ja siihen liittyvät hyvän maun rajat, sketsillä vaikuttamisen mahdollisuudet ja sketsien sekä lyhytnäytelmien nivoutuminen yhteen rippikoulun opetuksen kanssa. Videolla myös vanhat isoset puhuvat omista kokemuksistaan sketsien näyttelemisestä ja videolla kannustetaan isosia rohkeuteen ja heittäytymiseen.

Kolmannella videolla puhutaan leikeistä ja musiikista iltahjelmassa. Teoriasta videolla puhutaan leikkien, laulamisen sekä säestämisen vaikutuksesta ryhmähenkeen sekä –turvallisuuteen, fyysisen koskemattomuuden, seksuaalietiikan sekä väkivaltaisen tematiikan haasteista leikeissä, musiikin merkityksestä nuorille sekä leikin ja laulun tavoitteellisuudesta rippikoulussa. Videolla puhutaan myös leikkimisen ja erilaisten leikkien sekä laulamisen soveltuvuudesta erilaisille ryhmille.

Neljäs video päättää videomateriaalin. Neljännellä videolla kerrotaan iltahjelman suunnittelemisen tärkeydestä ja merkityksestä sekä siinä huomioitavista seikoista. Teoriasta videolla käsitellään isosten merkitystä rippikoulun ja iltahjelman onnistumisen kannalta, iltahjelman merkitystä ja vaikutusta rippikouluun ja leiriläisiin ja iltahjelman tavoitteellistamisen merkitystä. Videolla puhutaan myös isosten suhteesta leirin työntekijöihin ja toisiinsa

5.5 Toteutus

5.5.1 Kuvaus Vuosaaren seurakunnassa

Pyysimme vapaaehtoisia haastateltavia sosiaalisen median kautta osallistumaan opinnäytetyömme tekemiseen olemalla haastateltavina videomateriaalisamme. Tapasimme seurakunnan tiloissa, jossa oli kolme vapaaehtoista nuorta. Pyysimme tämän lisäksi kahta Vuosaaren seurakunnan nuorisotyönohjaajaa haastateltaviksi. Yhteensä haastateltavia oli viisi.

Haastateltaville kerrottiin lyhyesti mistä haastattelussa on kyse ja mihin haastattelu tallennetaan. Haastattelukysymyksistä keskusteltiin haastateltavien kanssa lyhyesti ennen haastattelua.

Haastattelu tapahtui pienessä kokoustilassa, jonne kamera asetettiin sopivaan kuvakulmaan, jotta haastateltava näkyi hyvin, mutta haastattelija jäi kuvan ulkopuolelle. Haastateltavat istuivat kukin vuorollaan nojatuolissa haastateltavana. Heiltä kysyttiin myös videolla näytettävä kysymys ja he vapaamuotoisesti vastasivat kysymyksiin. Kuvaukseen ja kuvauksen valmisteluihin Vuosaaren seurakunnan tiloissa meni aikaa noin tunti.

5.5.2 Kuvaus Imatran seurakunnassa

Vapaaehtoisia näyttelijöitä rekrytoitiin näyttelijöiksi Facebookin välityksellä Imatran Seurakuntanuorten ryhmässä. Videot kuvattiin Imatran seurakunnan seurakunnan nuorisotilassa Luja Kallio -kahvihuoneen jälkeen. Aluksi sovittuna kuvauspäivämääränä kuvauspaikalle oli saapunut vain n. kolme vapaaehtoista näyttelijää joka oli aivan liian vähän. Sitä seuraavalla viikolla kuvaustilaisuus järjestettiin uudestaan ja paikalle saapui 14 henkilöä joten kuvaukset pystyttiin aloittamaan.

Aluksi noin puolen tunnin ajan kävimme läpi videon sisältöä, rekvisiittaa (kuten roolivaatteita, soittimia ja laulukirjoja) ja tilankäyttöä näyttelijöiden kanssa. Valot

asetettiin, kamera säädettiin oikeisiin asetuksiin ja parhaat kuvakulmat etsittiin. Kuvasimme käsikirjoituksen mukaisesti erilaisia iltaohjelmalle tyypillisiä tilanteita lavastettuna ja tähän varsinaiseen kuvaamiseen meni noin kaksi tuntia.

5.5.3 Videon resurssit ja editointi

Kaikki videot kuvattiin Samsung H300 full HD-kameralla ja video tallennettiin Scandisc SD HC-muistikorttikortille. Videokuvan vakauttamiseksi hyödynnettiin Velbon-merkkistä kamerajalustaa. Videoiden editoimiseen käytettiin Adobe premiere CS 5-ohjelmaa. Äänitysohjelmana käytettiin Cubase 5-ohjelmaa ja äänityslaitteistona toimi Zoom G2.1 u –äänikortti. Videon taustamusiikissa hyödynnettiin seuraavia musiikkilaitteita: Alesis SR18-rumpukonetta, Alesis Micron-syntetisaattoria, Microkorg XL-syntetisaattoria, bassoa, vanhaa Hohner Melodicaa vuodelta '74.

Aluksi Vuosaaren seurakunnassa kuvatut haastatteluvideot jaettiin niin, että jokaisen kysymyksen kohdalle tuli jokaisen haastateltavan vastaukset kyseisiin kysymyksiin. Jotta video ei olisi venynyt liian pitkäksi, karsittiin pois joitain vastauksia ja joitain vastauksia leikattiin lyhyemmiksi niin, että haastateltavien kertoma asiasisältö pysyi silti samana. Tähän editoimisvaiheeseen meni noin viisi tuntia.

Sitten äänitettiin kertojan puheraidat ja niitä muokattiin niin, että ne kuulostaisivat ammattimaisemmilta. Videoon liitettiin kertojaraita ja taustalle leikattiin Imatran seurakunnassa kuvattuja video-otoksia niin, että videolla tapahtuvat tilanteet liittyvät kerrottuun tekstiin ja näistä video-otoksista vaimennettiin ääniraidat niin, etteivät ne häiritse kertojaraitaa. Tähän editoimisvaiheeseen meni noin seitsemän tuntia.

Lopuksi videoiden taustalle lisättiin aiemmin äänitetty kappale nimeltä Melodica Love ja musiikkiraidan äänenvoimakkuutta säädettiin niin, että se soi taustalla hiljempaa kuin videon kertojan ääni ja voimakkaammin hiljaisissa väleissä kuten

haastateltaville esitettävien kysymysten aikana. Tämän jälkeen videot käytiin useaan otteeseen läpi ja kaikkiin video- ja ääniraitoihin tehtiin pieniä leikkauksia. Tähän editoimisvaiheeseen meni noin kuusi tuntia

6 ISOSKOULUTUSKERRAN TOTEUTUS VUOSAAREN SEURAKUNNASSA

6.1 Toteutus

Olimme sopineet yhteistyökumppanimme kanssa, että tulemme pitämään yhden isoskoulutuskerran video-opetusmateriaalimme avulla, kun saamme sen valmiiksi.

Aluksi kerroimme nuorille, että tänään tulemme testaamaan opinnäytetyötämme tällä isoskoulutuskerralla ja keräämme palautteen opetuksen jälkeen nimettömänä. Kerroimme lyhyesti mistä opinnäytetyössämme on kysymys ja miksi olemme tehneet juuri video-opetusmateriaalin iltaohjelmasta. Alkukerronnan jälkeen jaoimme nuoret 4–5 hengen ryhmiin.

Katsoimme kaikki neljä videota läpi yksitellen. Ennen videon katsomista heijastimme valkokankaalle videon teemaan liittyviä herätteleviä kysymyksiä yksitellen. Kysymykset jokaisesta videosta löytyy tämän raportin liitteistä (Liite 2). Jokaisen kysymyksen kohdalla annoimme ryhmien keskustella noin 1–3 min riippuen kysymyksestä. Keskustelun jälkeen kysyimme jokaiselta ryhmältä, mitä ryhmässä keskusteltiin kysymyksiin liittyen. Kun kaikki kysymykset oli tällä periaatteella käyty läpi, niin katsoimme kysymyksiin liittyvän videon. Videon katselun jälkeen kysyimme nuorilta, mitä ajatuksia heillä on katsotusta videosta, mikäli heillä oli herännyt kysymyksiä tai ajatuksia. Tällä kaavalla kävimme läpi kaikki neljä eri opetusvideota.

Kun kaikki videot oli katsottu, kiitimme nuoria ja annoimme heille mahdollisuuden kysyä ja keskustella opetustuokioon liittyen. Viimeisenä vielä jaoimme nuorille palautelomakkeet (Liite 1). Isoskoulutusilta päättyi nuorten täytettyä ja palautettua palautelomakkeet.

6.2 Palautteen kerääminen ja sen analysointi

Suunnittelimme palautelomakkeen isoskoulutuslaisille. Halusimme saada kirjallisen palautteen osallistujilta siitä, mitä mieltä he olivat videomateriaalista ja sen käytöstä opetustilanteessa. Pyysimme myös seurakunnan työntekijöiltä suullisen palautteen videomateriaalista.

Palautelomakkeeseen vastasi yhdeksän poikaa ja kaksikymmentä tyttöä, jokainen opetukseen osallistunut täytti lomakkeen. Vastajat olivat 15–16 vuoden ikäisiä. Kukaan ei ollut aikaisemmin toiminut isosena. Jokainen vastasi kyselyyn nimettömänä. Tytöistä joka neljännellä oli kokemusta kahvila-avustajana toimimisesta seurakunnan nuorisokahvilassa isoskoulutuksen lisäksi. Pojilla ei ollut muuta kokemusta kuin seurakunnan isoskoulutus toiminnasta. Jokainen vastaajista oli Vuosaaren seurakunnan jäsen.

Kaikki palautelomakkeen kysymyksistä olivat avoimia kysymyksiä. Seuraavaksi esittelimme palautelomakkeen kysymykset yksitellen ja analysoimme vastaajien vastaukset.

Ensimmäisenä kysymyksenä oli: ”Oliko opetusmateriaali mielestäsi helposti ymmärrettävä? Jos oli, mikä teki siitä helposti ymmärrettävän? Jos ei, mikä teki siitä vaikeasti ymmärrettävän?”. Vain yksi vastaaja oli sitä mieltä, että opetusmateriaali oli sekava. Hän ei kuitenkaan perustellut omaa mielipidettään. Kaikki muut totesivat opetusmateriaalin ymmärrettäväksi. Yleisin perustelu oli video itsessään. Video nähtiin mielenkiintoisena ja sen sisältö oli hyvää. Videoihin liittyvät välikysymykset auttoivat ymmärtämään opetuksen sisällön paremmin.

Toisena kysymyksenä oli: ”Auttoiko se, että opetuksessa käytettiin videota?”. Kaksi vastaajista ei kokenut videoiden hyödyntäneen opetusta. Kaikki muut olivat toista mieltä. Muut vastaajat totesivat, että video teki opetuksesta mielenkiintoisemman ja helpommin seurattavan. Hakkarainen ja Kumpulainen (2011, 12-13) toteavat, että liikkuvan kuvan avulla katsoja voi oppia tai huomata jotain mitä normaali tilanteessa hän ei huomaisi tai ymmärtäisi. Moni vastaajista totesi, että video auttoi ymmärtämään uudella tavalla aiemmin opittua. Tämä on

ehdottomasti todella hyvä saavutus. Kaksi vastaajista koki videon myös mukavana vaihteluna aikaisempiin opetuksiin.

Kolmantena kysymyksenä oli: ”Oliko opetuksessa mielestäsi puutteita? Jos oli, niin mitä?” Viiden vastaajan mielestä videon äänenlaadussa olisi parannettavaa. Kaksi vastaajista olisi toivonut, että opetusmateriaalissa olisi käsitelty ongelmaleiriläisiä. Eli kuinka kohdata heidät tai kuinka toimia heidän kansaan. Suurin osa vastaajista ei kokenut opetuksessa puutteita.

Neljäntenä kysymyksenä oli: ”Olivatko esimerkit ymmärrettäviä? Helpottivatko ne asian ymmärtämistä?”. Yhden vastaajan mielestä esimerkit eivät olleet ymmärrettäviä ja yksi vastaaja ei ymmärtänyt kysymystä. Lähes kaikki vastaajat kuitenkin kokivat esimerkit todella ymmärrettävinä ja helpottavina opetukseen liittyen.

Viidentenä kysymyksenä oli: ”Auttoiko video mielestäsi ymmärtämään isosen vastuuta ja tehtäviä rippikoulussa paremmin?”. Yksi vastaajista ei kokenut videota hyödyllisenä. Viiden vastaajan mielestä video auttoi vain hieman ymmärtämään isosen vastuita ja tehtäviä rippikoulussa.

Kuudentena kysymyksenä oli: ”Oliko opetuksessa jotain uutta iltaohjelmaan liittyen? Jos oli, mitä?”. Kaksi vastaajista sai lisää tietoa sketseistä. Yhdelle vastaajista oli uutta ryhmän merkitys iltaohjelman kokonaisuudessa. Yhdelle vastaajista musiikin merkitys iltaohjelmassa oli uutta. Hän myös ymmärsi isosen osallistumisen tärkeyden laulamiseen. Kolme vastaajista ymmärsi paremmin isosen vastuun ja vaikutuksen iltaohjelmassa. Kaksi vastaajaa yllättyi siitä, kuinka oleellista iltaohjelman suunnitteluun panostaminen on lopputuloksen kannalta. Kaksi kolmasosaa vastaajista eivät kokeneet oppineen mitään uutta iltaohjelmaan liittyen opetusmateriaalista.

Seitsemäntenä kysymyksenä oli: ”Luuletko, että videosta voisi olla hyötyä tulevien leirien iltaohjelmien suunnittelussa?”. Kaksi vastaajista ei näe videosta mitään hyötyä. Viisi vastaajista olivat epävarmoja videon hyödyistä tulevien iltaoh-

jelmien suunnittelussa. Reilut kaksi kolmasosaa vastaajista kuitenkin näkivät paljon hyötyä videoista tulevien iltaohjelmien suunnittelussa.

Viimeisenä kysymyksenä oli: ”Vapaa sana: Kerro terveisiä, omia mielipiteitä tai asioita jotka jäivät painamaan videoon liittyen”. Viisi vastaajaa totesi opetuksen olleen hyvä ja mielenkiintoinen. Kolme vastaajista toivoi monipuolisempia videoita. Yksi toivoi parempaa kuvan laatua ja ääntä videoihin. Lopuilla ei ollut mitään kommentoitavaa tai he olivat kirjoittaneet terveisiä.

Vastausten perusteella voi todeta videomateriaalin onnistuneen. Palautteen perusteella videon käytön vahvuuksia opetustilanteessa, ovat selkeyttä opetusta, helpottaa ymmärtämään opetuksen pointin ja tekee opetuksesta mielenkiintoisemman. Videolla on selkeästi käyttöä opetustilanteissa, videoita olisi hyvä tuottaa enemmän ja laadukkaammin.

Palaute lomakkeen kysymykset olivat jälkeinpäin ajateltuna aika huonoja eli palaute lomake ei onnistunut niin hyvin kuin olisimme halunneet. Kysymystemme riskinä oli, että vastaajat olisivat vastanneet vain ”ei” ja ”joo” suureen osaan kysymyksistä. Muutaman kysymyksen kohdalla kävikin näin. Jälkeinpäin ajattelun olisi pitänyt kysyä erilaisia kysymyksiä, jotta olisimme saaneet vastauksen kaikkeen mihin olisimme halunneet. Meidän onneksemme nuoret osasivat kuitenkin vastata suureen osaan kysymyksiimme suhteellisen hyvin ja monipuolisesti. Kaikkiin tavoitteisiimme emme saaneet kuitenkaan vastausta, että toteutuivatko ne vai ei.

6.3 Tavoitteiden toteutuminen ja itsearviointi

Päätavoitteena oli luoda käyttökelpoinen videomateriaali. Palautteen perusteella onnistuimme tässä loistavasti. Olemme itsekin tyytyväisiä videomateriaalin laatuun ja sisältöön.

Videolla tavoittelimme myös mielekkäämpää ja helpompaa tapaa oppia iltaohjelman sisällöistä nuorille. Pääsimme tähän tavoitteeseen palautteen perusteella todella hyvin.

Nuoret ymmärsivät isosen vastuita ja iltaohjelman merkitys rippikoulun kokonaisuudessa videomateriaalin avulla, näin toteutui yksi tavoitteistamme.

Video-opetusmateriaalin avulla oli tarkoitus osoittaa iltaohjelman olevan yksi osa rippikoulun kokonaisuutta, ei irrallinen ohjelma numero. Tavoittelimme myös, että Rippikoulusuunnitelma 2001:ssä määritellyt rippikoulun yleistavoitteet elämä, usko ja rukous olisi läsnä iltaohjelmassa. Palautteesta ei suoraan voi sanoa onnistuimmeko tässä tavoitteessa sillä palaute lomakkeen kysymyksistä yksikään ei ollut tähän osa-alueeseen liittyvä. Videoissa kyllä tavoitteemme tulee ilmi, mutta kirjallisessa palautteessa se jää mysteeriksi.

Video-opetusmateriaalina avulla oli tarkoitus rohkaista isosia panostamaan iltaohjelmaan ja sen suunnitteluun, olemaan luovia ja kekseliäitä. Palautteen perusteella emme saaneet tähänkään ihan suoraa vastausta huonojen kysymysten takia. Meille jäi kuitenkin kuva opetus tilanteesta, että tämä tavoite olisi toteutunut.

Saamamme palaute tukee teoriaamme siitä mitä mahdollisuuksia videon hyödyntämisellä on opetustilanteessa. Olemme tyytyväisiä valmiiseen video-opetusmateriaalin ja sen käytettävyyteen. Video-opetusmateriaalista tuli helposti saatava, jaettava ja levitettävä.

Raporttia kirjoitettaessa huomasimme myös itse uusia ulottuvuuksia oppimisesta, erilaisesta oppijuudesta ja rippikoulun moninaisuudesta. Koemme teoriamme tukevan ajatuksiamme ja mielipiteitämme siitä, että iltaohjelma on tärkeä osa rippikoulua ja täten se tulisi huomioida paremmin. Mielestämme raporttimme osoittaa tämän seikan ja tuo iltaohjelman esille uudessa valossa sekä rohkaisee produktiamme käyttäviä työntekijöitä panostamaan iltaohjelmasta opettamiseen ja isoskoulutuslaisten perehdyttämiseen tässä aiheessa.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Iltaohjelman suosio on huomattava, kuten raportissamme käyttämämme tutkimukset osoittavat (mm. Hämäläinen 2009, 91). Rippikoulusuunnitelma 2001:kin tuo iltaohjelman ja isosten sekä heidän kouluttamisensa merkityksen esille ja täten tukee ajatustamme siitä, että iltaohjelmassa on valtavasti potentiaalia ja isoskoulutukseen erityisesti iltaohjelman osalta tulisi kiinnittää enemmän huomiota (Kirkkohallitus 2001. 19, 42). Edelleen rippikouluissa toteutuu eräänlainen ”piilo-opetussuunnitelma”, joka erityisesti iltaohjelmissa opettaa nuorille väkivaltaista ja seksuaalisesti kaksimielistä tematiikkaa (Aalto, Pohjalainen-Vinko & Saarainen 2004. 229). Sekä raportissamme, että produktissamme haluamme tuoda nämä asiat laajemman huomion pariin.

Liikkuvan kuvan tarjoamia mahdollisuuksia ei juuri hyödynnetä oppimisessa ja opettamisessa. Liikkuvan kuvan käyttö opettamisessa ja oppimisessa vaatii kuitenkin hieman teknologista osaamista ja runsaasti pedagogista ymmärrystä siitä, kuinka liikkuvaa kuvaa voi hyödyntää oppimisen ja opettamisen tukena. (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 8.) Uskomme videomateriaalilla olevan käyttötarkoitus isoskoulutuksessa myös muissakin seurakunnissa Vuosaaren seurakunnan lisäksi.

Liikkuvan kuvan käyttöön oppimisen ja opetuksen välineenä on suhtauduttava varoen, sillä se ei ole autuas lääke kaikkeen, sillä on omat rajansa. Niinpä on todella mietittävä videon tavoitteita opetuksen ja oppimisen pohjalta eli mitä videolla saavutetaan. (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 8.) Toivomme kuitenkin, että jokainen joka hyödyntää videomateriaalejamme, miettii mitä haluaa viestiä nuorille opetuksellaan. Mikäli videomateriaalimme sisältö vastaa kulloisenkin opetuksen tarpeita, toivomme että materiaaliamme tällöin käytettäisiin. Emme kuitenkaan toivo, että materiaaliamme käytetään siihen tutustumatta ja sen merkityksestä piittaamatta.

Videon käyttäminen opetustilanteissa on työmme perusteella hyvin suositeltavaa isoskoulutuksen ja rippikoulutyön tukena. Videomateriaalimme kiinnittää

sekä isoskoulutettavien että -kouluttajien huomion isoskoulutuksen merkitykseen tällä saralla sekä iltaohjelman tärkeäänsä asemaan osana rippikoulun kokonaisuutta.

8 POHDINTA

Opinnäytetyötä tehdessämme kiinnitimme erityisesti huomiota rippikoulutyöhön, isoskoulutukseen sekä erilaisiin oppijoihin ja tässä tapauksessa vaihtoehtoinen opetusmetodi oli videon käyttäminen opettamisessa. Tämä on kuitenkin vain yksi metodi, jossa otetaan huomioon erilaiset oppijat, sillä tapoja on monia. Myös esimerkiksi toiminnalliset ja luovaa toimintaa edistävät opetusmenetelmät ovat tärkeitä ja erilaisten opetusmenetelmien käyttäminen toistensa tukena on erittäin suositeltavaa. Jatkotutkimuksena tai kehitysideana ajattelemmekin, että erilaisiin oppijoihin ja opetusmenetelmiin syventyminen millä tahansa tavalla voisi olla hyvä lähtökohta opinnäytetyölle.

Videomateriaalin käyttäminen opetuksessa on vain yksi ulottuvuus nykyajan moninaistuvassa opetusmaailmassa. Uuden ajan haasteita kohdataan kouluissa ja mielestämme myös kirkon tulisi ottaa haaste vastaan. Videomateriaalin lisäksi esimerkiksi sosiaalisen median ja internetin kanssa tulisi tehdä töitä ja opettaa nuoria seurakunnissa suhtautumaan näihin nykyaikaisiin tekijöihin sekä toimimaan niissä vastuullisesti. Nuorisotyön tulisi suunnata sinne, missä nuoret eniten viettävät aikaansa ja vaikka työtä sosiaalisen median kanssa on tehty, tulisi sitä tehdä entistä enemmän. Tämä on myös yksi kehittämishankkeen tai tutkimuksen aihe, johon voisi tutustua mahdollisena opinnäytetyön aiheena.

LÄHTEET

- Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Turvallisen ryhmän rakentaminen. My Generation Oy.
- Aalto, Mikko; Pohjalainen-Vinko Tuula & Saarainen, Pekka 2004. Työntekijän ja työn tekemisen rajat. Teoksessa: Heli Aaltonen, Lassi Pruuki & Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Aaltonen, Heli; Pruuki, Lassi & Saarinen, Pekka 2004 (toim.). Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.
- Broman, Annika; Mattsson, Birgitta; Öjermo, Carina 2006. Rippikoulu kaikille – kärsivällisyyttä, selkeyttä, rakennetta. Helsinki: Lasten Keskus.
- Hakkarainen, Päivi & Kumpulainen, Kari (toim.) 2011. Liikkuva kuva – muuttuva opetus ja oppiminen. Lapin yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, mediapedagogiikkakeskus. Kokkola; Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius.
- Halme, Lasse 2008. Uskonto ja kasvatus vuorovaikutuksena. Helsinki: Lasten keskus.
- Hämäläinen, Riikka 2009. Havainnointitutkimus rippikoulun iltaohjelmasta: puujalkojen kaatopaikka vai tärkeä oppimistilanne. Teoksessa Tapani Innanen & Kati Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Hämäläinen, Riitta; Kotiranta, Pirjo-Liisa; Paloneva, Marja-Sisko & Valkama, Airi 2010. Apuvälineitä erilaisen oppijan arkeen – Äänikirjasta alykynään, läppäristä lankakerään, nauhurista navigaattoriin. Porvoo, WS Bookwell Oy.
- Hämäläinen, Riitta; Liias, Suvi; Taarna, Varpu & Valkama, Airi 2008. Erilaisen oppijan käsikirja – Luvuista lakeihin, kuntoutuksista keinoihin. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Ikonen, Oiva & Krogerus, Ansaliina (toim.) 2009. Ainutkertainen Oppija – erilaisuuden ymmärtäminen ja kohtaaminen. Juva: PS-kustannus.
- Järvikangas, Enni & Kaikkonen, Hanna-Katariina 2013. Hyvää iltaa! – Rippikou-

lun iltahjelmia tavoitteellistava materiaali Kouvolan seurakunnalle.
Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Kirkkohallitus 2001. Elämä–usko–rukous; Rippikoulusuunnitelma 2001. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja. Helsinki: Kirkkohallitus.

Kirkon tiedotuskeskus 2013. Isosina toimii paljon täysi-ikäisiä nuoria. Viitattu 29.3.2014

<http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/1D65425452534FEBC2257B3200431857?OpenDocument&lang=Fi>.

Kirkon tiedotuskeskus 2013. Rippikoulu tavoittaa tytöt ja pojat tasapuolisesti. Viitattu 19.2.2014

<http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/CE05315A2850FC2CC2257B52002AAF39?OpenDocument&lang=Fi>.

Kuusi, Riitta & Porkka, Jouko 2006. Yhtä paljon kaikille ei ole yhtä paljon kaikille – erilaiset oppijat rippikoulussa. Kirkkohallituksen julkaisuja; 2006:2, Helsinki.

Murtonen, Sari. Rippikoulun merkitys nuoren aikuisen uskonnollisessa elämäntapa-
kaassa. Teoksessa: Innanen, Tapani & Niemelä, Kati (toim.) Rippikoulun todellisuus. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus 2009.

Niemelä, Kati 2002. Hyvä rippikoulu. Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus. Jyväskylässä: Kirkon tutkimuskeskus.

Porkka, Jouko 2008 (toim.). Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus.

Porkka, Jouko 2004. On kunnia olla isonen. Suomen evankelisluterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa. Helsinki: Kirkkohallituksen julkaisuja.

Pruuki, Lassi 2004. Rippikoulun suunnittelu ja arviointi. Teoksessa: Aaltonen Heli, Pruuki Lassi & Saarainen Pekka (toim.). Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Raamattu. Suomen evankelisluterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.

Riihimäki, Niina 2005. Erilainen oppija. Teoksessa: Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.). Nuorisotyön käsikirja. Kirjapaja: Helsinki.

LIITTEET

Liite 1, Palautelomake

PALAUTE/KYSYMYSLOMAKE

SUKUPUOLI _____

IKÄ _____ VUOTTA

OLLUT ____ LEIRILLÄ ISOSENA

MUUTA KOKEMUSTA SEURAKUNNAN TOIMINNASTA (ESIM.
KERHONOHJAAJA TAI KAHVILA-AVUSTAJA)

SEURAKUNTA

Oliko opetusmateriaali mielestäsi helposti ymmärrettävä? Jos oli, mikä teki siitä helposti ymmärrettävän? Jos ei, mikä teki siitä vaikeasti ymmärrettävän?

Auttoiko se, että opetuksessa käytettiin videota?

Oliko opetuksessa mielestäsi puutteita? Jos oli, niin mitä?

Olivatko esimerkit ymmärrettäviä? Helpottivatko ne asian ymmärtämistä?

Auttoiko video mielestäsi ymmärtämään isosen vastuuta ja tehtäviä rippikoulussa paremmin?

Oliko opetuksessa jotain uutta iltaohjelmaan liittyen? Jos oli, mitä?

Luuletko että videoista voisi olla hyötyä tulevien leirien iltaohjelman suunnittelussa?

Vapaa sana: Kerro terveisiä, omia mielipiteitä tai asioita jotka jäivät painamaan videoon liittyen

---

Liite 2, Mission: Iltaohjelma opetusmateriaali ja linkit videomateriaaleihin

Mission: Iltaohjelma
Opetusmateriaali
Seppo Autti & Mikael Lehtimäki

Hei isoskouluttaja!

Kiva että löysit opetusmateriaalimme. Teimme sen juuri sinua ajatellen!

Rippikoulu ja isoskoulutus ovat sydäntämme lähellä olevia asioita. Siksi teimme tämän opetusmateriaalin osana opinnäytetyötämme. Koimme, että isoskoulutuksessa on hyvä käyttää nuoria kiinnostavia ja heille tuttuja tapoja. Yksi tapa on nuorille tutut videot. Miksemme siis antaisi heille sitä, mistä he tykkäävät?

Videokuva ja iltaohjelma ovat kummatkin vaihtoehtoisia tapoja opettaa jotain. Tarkoituksenamme on osoittaa, että elävässä kuvassa piilee suuri potentiaali. Me lähdimme opettamaan videolla isosille, kuinka iltaohjelma tulisi suunnitella ja toteuttaa. Samalla haluamme korostaa iltaohjelman merkitystä osana rippikoulua.

Videomateriaalimme on kuvattu yhteistyössä Helsingin Vuosaaren seurakunnan ja Imatran seurakunnan kanssa. Videoilla esiintyvät henkilöt ovat näiden seurakuntien nuoria ja nuorisotyönohjaajia. Videoiden linkit löytyvät tästä materiaalista.

Tutustu ensin videoihimme, sillä tämä tekstimateriaali on ainoastaan tueksi videoita käytettäessä. Toivomme myös, että videoistamme sekä tukimateriaalistamme on sinulle ja seurakuntasi isosille paljon iloa ja hyötyä!

Iloa opettamiseen,

Seppo & Mikael

SISÄLLYS

SISÄLLYS.....	45
OPPITUNNIN VALMISTELU	46
VIDEO 1: ILTAOHJELMA YLEISESTI	47
VIDEO 2: SKETSIT	48
VIDEO 3: LEIKIT JA MUSIIKKI	49
VIDEO 4: ISOSEN MERKITYS ILTAOHJELMALLE	50

OPPITUNNIN VALMISTELU

Ensimmäiseksi on hyvä valmistautua oppitunnin pitämiseen tutustumalla videoiden sisältöihin jo hyvissä ajoin ennen oppitunnin pitämistä. Videot voi esittää vapaassa järjestyksessä, joten on hyvä tehdä itselleen selväksi missä järjestyksessä haluaa videot esittää.

Oppitunnin pitämiseen käytettävän tilan on hyvä olla avara, sillä isokoulutuslaisten olisi tarkoitus levittäytyä ympäri tilaa. Kaikkien tulisi silti pysyä samassa tilassa nähdäkseen videot.

Isokoulutuslaiset jaetaan noin 4 hengen suuruisiin pienryhmiin. Näissä ryhmissä on tarkoitus keskustella tässä materiaalissa olevien tukikysymysten avulla iltaohjelman teemoista ja sisällöstä. Kunkin ryhmän keskusteluissa syntyneet ajatukset, vastaukset ja lisäkysymykset käydään läpi ennen jokaisen videon esittämistä.

Kun kukin ryhmä on löytänyt oman paikkansa tilassa, on tunti valmis alkamaan!

VIDEO 1: ILTAOHJELMA YLEISESTI

Videolla käsiteltävät teemat:

- ❖ **Iltaohjelman tavoitteet ja perusteet**
- ❖ **Iltaohjelman koostumus**
- ❖ **Iltaohjelmaan liittyvät haasteet ja mahdollisuudet**
- ❖ **Erilaisten leiriryhmien huomioiminen iltaohjelmassa**

Kysymyksiä ryhmille ennen videota:

- ❖ **Mikä on mielestänne iltaohjelman tarkoitus?**
- ❖ **Mitä iltaohjelmalla mielestänne tavoitellaan?**
- ❖ **Mikä voi iltaohjelmassa mennä pieleen?**
- ❖ **Voiko iltaohjelmalla opettaa?**

Linkki: Video 1

<https://www.youtube.com/watch?v=2p2-M4c5UuE>

VIDEO 2: SKETSIT

Videolla käsiteltävät teemat:

- ❖ **Sketsien ja lyhytnäytelmien suunnitleminen**
- ❖ **Hyvän maun rajat sketseissä**
- ❖ **Sketsissä näyttelemine**
- ❖ **Roolivaatteiden merkitys sketseissä**
- ❖ **Erilaiset sketsit**
- ❖ **Hengelliset lyhytnäytelmät ja hengellisyys sketseissä**

Kysymyksiä ryhmille ennen videota:

- ❖ **Minkälainen on hyvä sketsi teidän mielestänne?**
- ❖ **Minkälainen on huono sketsi teidän mielestänne?**
- ❖ **Missä vaiheessa sketsi menee yli hyvän maun rajojen?**
- ❖ **Voiko sketsissä olla kristillinen sanoma?**
- ❖ **Voiko sketsillä mielestänne opettaa?**

Linkki: Video 2

<https://www.youtube.com/watch?v=f-Xf1y0K4cQ>

VIDEO 3: LEIKIT JA MUSIIKKI

Videolla käsiteltävät teemat:

- ❖ **Leikin merkitys iltaohjelmalle**
- ❖ **Erilaiset leikit ja niiden tarkoitukset**
- ❖ **Leikin haasteet ja mahdollisuudet**
- ❖ **Leikin vetäminen**
- ❖ **Musiikin merkitys iltaohjelmalle**
- ❖ **Laulaminen ja sen merkitys**

Kysymyksiä ryhmille ennen videota:

- ❖ **Mikä on mielestänne leikkien tehtävä iltaohjelmassa?**
- ❖ **Millaisia eri leikkejä on olemassa?**
- ❖ **Missä menee leikin rajat?**
- ❖ **Mikä on mielestänne musiikin rooli iltaohjelmassa?**
- ❖ **Onko isosten laulamisella tai soittamisella mielestänne merkitystä?**

Linkki: Video 3

<https://www.youtube.com/watch?v=XqUUZpXMhIU>

VIDEO 4: ISOSEN MERKITYS ILTAOHJELMALLE

Videolla käsiteltävät teemat:

- ❖ **Isosten välisen yhteistyön merkitys**
- ❖ **Isosten ja työntekijöiden välinen yhteistyö**
- ❖ **Iltaohjelman suunnittelu**
- ❖ **Isosten merkitys iltaohjelmalle**

Kysymyksiä ryhmille ennen videota:

- ❖ **Miksi isosten välinen yhteistyö on merkittävää iltaohjelman kannalta?**
- ❖ **Miksi iltaohjelman suunnittelu on tärkeää?**
- ❖ **Mitä kaikkea on otettava huomioon iltaohjelmaa suunnitellessa?**
- ❖ **Miksi isosia tarvitaan iltaohjelmassa?**

Linkki: Video 4

<https://www.youtube.com/watch?v=kZ2IyaWLo4s>